

[Niels Andersen.]

bruket, men da disse fordele formentlig kun i meget begrænset omfang vil komme til udfoldelse under de fremtidige europæiske markedsforhold, bliver de relative fordele inden for industrien og handelen ganske afgørende for den fremtidige erhvervsekspansion.

Vor relative konkurrencedygtighed må i ret høj grad ventes at komme til udtryk i sammensætningen af vor eksport, hvorfor vi i eksportstatistikken kan finde retningslinjen for den fremtidige udvikling. Den danske eksports udvikling i efterkrigsårene viser først og fremmest en langt stærkere fremgang for industrieksporten end for landbrugseksporten. Medens de egentlige industrivarer før krigen udgjorde 24 pct. af vor samlede eksport, udgjorde de i 1957 38 pct. heraf. Samtidig har der været en stærk fremgang i eksporten af konserver, sukker og en række andre industrielle produkter, som i Romtraktaten vil blive betragtet som landbrugsvarer. Medens disse varer i 1938 kun udgjorde 3 pct. af vor eksport, omfattede de i 1957 9 pct. af eksporten.

Ser man på den egentlige industrieksport, vil man se, at mere end halvdelen heraf stamme fra jern- og metalindustrien. Alene maskineksporten udgør en væsentlig part. Af andre betydningsfulde varegrupper kan nævnes varer fra den kemiske industri, nærings- og nydelsesmidler, tekstiler og beklædning. I de 8 år fra 1949 til 1957 er industrieksporten blevet mere end tredoblet, når man betragter varemængderne. Dette billede af eksportens faktiske sammensætning og udvikling i de senere år må i ret stor udstrækning antages at afspejle vor produktions- og salgsevne også på lidt længere sigt. På væsentlige punkter må det dog modificeres under hensyn til udviklingen efter en markedsintegration.

Dernæst kan en tilslutning til et europæisk marked betyde, at eksporten til nogle tredjelande bliver mindre, end den ellers ville have været. Efterhånden som Europas diskrimination over for Amerikas og Asiens producenter slår igennem, må man vente, at disse områder vil træffe modforanstaltninger over for europæiske varer. Dette forhold må man naturligvis også have for øje, når det skal overvejes, om vort tilhørs-

forhold til et større marked skal være i en toldunion eller i et frihandelsområde. Den situation, vi befinder os i, viser i virkeligheden, at beskyttelsespolitikken har hæmmet udviklingen i det danske samfund og i det danske erhvervsliv, og det er derfor afgørende, at den samme fejl ikke gentages over for eventuelle nye markeder i tredjelande.

Skal man yderligere vurdere Danmarks muligheder i et større markedsområde og finde frem til de politiske problemer, der er forbundet hermed, må man konstatere, at vor markedsræddelse og vore arbejdskraftforhold bevirker, at vore umiddelbare konkurrencefordele omfatter kvalitetsprægede og modeprægede færdigvarer. Disse muligheder kan udnyttes endnu bedre ved forøgede investeringer i uddannelse og i forskning.

På den anden side har vi mulighed for også på andre industriområder at komme til at indtage en bedre stilling i fremtiden. For det første vil den tekniske og kommercielle udvikling gøre industrieksporten noget mere uafhængig af de stedlige kraftkilder og billig arbejdskraft og øge betydningen af den organisatoriske og salgsmæssige faktor. For det andet kan vi selv bidrage til en sådan forbedring af vor stilling ved at forbedre vore havneanlæg og dermed vore råvareforsyninger samt vore trafikforbindelser til det europæiske marked. Hvis vi får en mere aktiv konkurrence og noget friere næringsforhold, får vi i fremtiden et noget bedre kommercielt miljø for en industriel ekspansion. Vort produktionsmæssige miljø vil blive bedre, hvis vi får bedre betingelser for industriinvesteringer, i erhvervsudviklingen lægger stadig større vægt på at udvikle en basisproduktion, og hvis industrivirksomhederne i højere grad bliver indstillet på at producere halvfabrikata og dele til hinanden i stedet for at ville lave alt selv.

Disse muligheder for en industriel ekspansion kan det være meget afgørende for os at udnytte. Danmark får givetvis en industriel ekspansion på de områder, hvor vore relative produktions- og salgfordele er størst. Det vil også være givet, at vi får en andel i den forøgede økonomiske vækst som følge af markedsdannelsen. Derfor er det imidlertid ingenlunde givet, at vor